

Informatiebericht SUA

Openbaar

Van	IND / SUA
Nummer & Titel	IB 2023/35 Risico bij terugkeer naar Iran voor (toegedicht) afvalligen
Kenmerk (digijust)	4618133
Hoofdtak	Asiel
InformIND	ThemaAsiel landenpagina / Iran
Relatie met	
Geldig vanaf	24-04-2023
Geldig tot en met	24-10-2023

Disclaimer

Een informatiebericht is een mededeling aan de medewerkers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). De informatieberichten zijn slechts tijdelijk van aard, en daarom is de geldigheidsduur beperkt. De informatieberichten helpen medewerkers van de IND om tijdig en op uniforme wijze in te spelen op actuele ontwikkelingen. In informatieberichten kan bijvoorbeeld aangegeven worden of er nieuw beleid komt, bijvoorbeeld n.a.v. een brief aan de Tweede Kamer, of dat een belangwekkende uitspraak is gedaan die nog bestudeerd wordt. Ook kan in informatieberichten aangegeven worden hoe moet worden gehandeld in afwachting van een werkinstructie of aanpassing van de beleidsregels die in de Vreemdelingencirculaire of Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap zijn opgenomen. Er kunnen overigens goede redenen bestaan om in een individueel geval maatwerk te leveren en van een informatiebericht af te wijken.

1. Aanleiding

In onder meer de uitspraken van 19 januari 2022, 13 juni 2022, 11 november 2022, 8 december 2022 en 15 december 2022 heeft de Afdeling zich uitgelaten over de situatie van (toegedichte) atheïsten en afvalligen bij terugkeer naar Iran.¹ In deze zaken is geoordeeld dat beter moet worden onderzocht en beoordeeld of de vreemdelingen geen risico zouden lopen bij terugkeer. Dit omdat de vreemdeling op het vliegveld ondervraagd kan worden door de Iraanse autoriteiten en daarbij alsnog problemen kan ondervinden door zijn houding tegenover de islam.

Naar aanleiding van deze uitspraken worden handvatten geboden voor het beoordelen van het risico in deze zaken en wordt kort ingegaan op de verhouding met de recente maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Iran.

2. Inhoud/Toelichting

Dit Informatiebericht (hierna IB) gaat over het beoordelen van het risico bij terugkeer voor vreemdelingen uit Iran die afvalligheid, atheïsme of bekering tot het christendom (of andere overtuiging) ten grondslag hebben gelegd aan hun aanvraag (hierna: afvalligen).²

De uitspraken van de Afdeling hebben geen gevolgen voor het beoordelen van de geloofwaardigheid van de gestelde (afwezigheid van een) geloofsovertuiging. Wel hebben de uitspraken gevolgen voor de beoordeling van de risico-inschatting in zaken van Iraanse vreemdelingen die stellen (toegedicht) afvallig te zijn.

¹ ECLI:NL:RVS:2022:93, ECLI:NL:RVS:2022:94, ECLI:NL:RVS:2022:1668, ECLI:NL:RVS:2022:3267, ECLI:NL:RVS:2022:3635, ECLI:NL:RVS:2022:3771.

² Vanaf hier zal in dit IB de term afvalligen gebruikt worden, omdat een bekering tot het christendom of uit de islam ontwikkeld atheïsme afvalligheid veronderstellen. Met afvalligheid wordt hier afvalligheid van de islam bedoeld.

Onderzocht en beoordeeld moet worden of en hoe de vreemdeling (in Nederland) uiting heeft gegeven en bij terugkeer wil geven aan zijn overtuiging en in hoeverre verwacht kan worden dat de Iraanse autoriteiten op de hoogte zijn of raken van de overtuiging of deze toedichten.

3. Verwachting

De uitspraken van de Afdeling vormen geen aanleiding het landenbeleid Iran, zoals neergelegd in de Vc, aan te passen.

4. Hoe te handelen

Op grond van het geloofwaardigheidsoordeel (zie WI 2022/3 Beking en afvalligheid) zijn er drie groepen te onderscheiden:

1. Vreemdelingen van wie geloofwaardig wordt geacht dat zij afvallig zijn en die aannemelijk hebben gemaakt hun afvalligheid actief te (willen) uiten dan wel uitdragen op zo'n wijze dat (het aannemelijk is dat) zij in de negatieve aandacht van de Iraanse autoriteiten staan.
2. Vreemdelingen van wie geloofwaardig wordt geacht dat zij afvallig zijn, maar die hun afvalligheid niet actief uiten/uitdragen en aan wie afvalligheid niet wordt toegedicht of bij wie bepaalde uitingen van de afvalligheid (die ervoor zouden zorgen dat zij in de negatieve aandacht zouden komen te staan) niet van belang zijn voor het behoud van hun religieuze identiteit. Het kan dan bijvoorbeeld zo zijn dat zij de islam niet meer praktiseren en religieuze voorschriften niet meer naleven.
3. Vreemdelingen van wie niet geloofwaardig wordt geacht dat zij afvallig zijn en aan wie deze overtuiging niet wordt toegedicht.

Vreemdelingen in de eerste groep kunnen op grond van het actief uiten van hun religieuze overtuiging volgens het huidige landenbeleid reeds het risico lopen om in de negatieve belangstelling te komen van de Iraanse autoriteiten (en dus in aanmerking komen voor internationale bescherming). Dit IB is niet van toepassing op deze eerste groep, maar op de andere twee groepen.

Beoordeling

Uit de Afdelingsuitspraken volgt met betrekking tot de beschikbare landeninformatie:

- Het is aannemelijk dat vreemdelingen die een lange tijd in het buitenland hebben verbleven of die moeten terugreizen op een LP omdat hun paspoort is verlopen, bij terugkeer door de Iraanse autoriteiten zullen worden ondervraagd over hun verblijf in het buitenland;³
- Als een vreemdeling als asielmotief naar voren heeft gebracht geen moslim meer te zijn en dit bekend is bij de Iraanse autoriteiten, dan moet de vreemdeling bij de Iraanse autoriteiten kunnen bewijzen dat hij geen afvallige is. Een vreemdeling moet dan een verklaring ondertekenen dat hij nog steeds moslim is en het asielmotief slechts heeft verzonnen om verblijf te krijgen;⁴
- Een vreemdeling die deze verklaring heeft ondertekend kan nog in de gaten worden gehouden door de Iraanse autoriteiten.⁵

Naar aanleiding van deze Afdelingsjurisprudentie is de beoordeling van het risico bij terugkeer voor Iraanse vreemdelingen die een religieus asielmotief aanvoeren, een

³ ECLI:NL:RVS:2022:93, r.o. 23.2.

⁴ ECLI:NL:RVS:2022:93, r.o. 23.2, 23.3.

⁵ ECLI:NL:RVS:2022:93, r.o. 25.2.

belangrijk aandachtspunt. Meer specifiek gaat het om het risico dat volgt uit de mogelijke confrontatie met de Iraanse autoriteiten op het vliegveld in Iran.

Hiermee wordt onderscheid gemaakt tussen het onderzoek naar en de beoordeling van enerzijds de situatie zoals die is bij terugkeer van de vreemdeling in Iran (los van de mogelijke ondervraging op de luchthaven) en anderzijds de situatie met betrekking tot de ondervraging op het vliegveld. Het onderzoek en de beoordeling van de eerste situatie (het risico na terugkeer in Iran) vindt in de besluitvorming eerst plaats en geschiedt op de gebruikelijke wijze. Daarbij moet in de beoordeling worden betrokken dat uit landeninformatie in beginsel **niet** blijkt dat vreemdelingen van wie de afvalligheid ongeloofwaardig is geacht of die hun afvalligheid niet uiten, eenmaal in Iran een reëel risico lopen op vervolging (al dan niet op grond van toedichting).⁶ Daarna wordt beoordeeld of de vreemdeling een risico loopt bij terugkeer vanwege de situatie op de luchthaven.

De beoordeling van het individuele risico bij terugkeer vanwege de situatie op de luchthaven geschiedt in drie stappen:

1. Is een reëel risico aannemelijk enkel op grond van algemene landeninformatie?

In het geval van Iran is het enkele verwijzen naar de beschikbare algemene landeninformatie over de situatie op het vliegveld bij terugkeer naar Iran, zoals thans bekend, onvoldoende om aannemelijk te achten dat elke vreemdeling zoals bedoeld in groep 2 en 3 (zie paragraaf 4 van dit IB) daadwerkelijk een reëel risico loopt op vervolging of ernstige schade vanwege de enkele terugkeer.

Zoals blijkt uit internationale en nationale jurisprudentie is het aan de vreemdeling om aannemelijk te maken dat hij bij terugkeer een gegronde vrees heeft voor vervolging of een reëel risico loopt op ernstige schade en dus in aanmerking dient te komen voor internationale bescherming. De "mere possibility" van een behandeling die raakt aan vervolging of ernstige schade is daartoe onvoldoende. De toetsingsmaatstaf is bovendien niet of een risico valt uit te sluiten, maar of de vreemdeling dit risico aannemelijk heeft gemaakt.⁷

In dit verband geldt verder dat de beoordeling of een gegronde vrees of een reëel risico op een onmenselijke behandeling aannemelijk is, moet worden gemaakt op basis van informatie die bekend is of kon zijn ten tijde van het moment van de beslissing.⁸ Uit de landeninformatie blijkt niet dat elke Iraanse onderdaan bij terugkeer wordt ondervraagd door de Iraanse autoriteiten.⁹ Verder blijkt uit de

⁶ UK Home Office, *Country Policy and Information Note. Iran: Christians and Christian converts, Version 7.0*, september 2022, 2.4.14: "In cases where the claimant is found to be insincere in his or her claimed conversion, there is not a real risk of persecution "in-country"." <https://www.gov.uk/government/publications/iran-country-policy-and-information-notes/country-policy-and-information-note-christians-and-christian-converts-iran-september-2022-accessible>.

⁷ Zie o.a. ECLI:NL:RVS:2013:1590, r.o. 3.1 en ECLI:NL:RVS:2017:3457, r.o. 4.

⁸ EHRM A. vs. Switzerland (application no. 60342/16) van 19-12-2017, r.o. 39.

⁹ EUAA COI Query Iran – *People convicted with religious offences*, 8 februari 2023, paragraaf 2.1: "Yearly, millions of Iranians exit and enter the country 'without difficulty', and they must pay a tax, at the airport, when traveling abroad. Security organisations were reportedly present at the airports, in particular in Imam Khomeini airport to check multiple times travel documents. There has been reportedly less control at land borders due to the high number of people commuting."

https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2023_02_EUAA_COI_Query_Response_Iran_Religious_offences.pdf.

informatie over de situatie op het vliegveld bij terugkeer naar Iran niet dat vreemdelingen die hun afvalligheid niet uiten of van wie de afvalligheid niet geloofwaardig is geacht systematisch (zwaarwegende) problemen ondervinden bij terugkeer naar Iran.¹⁰

De algemene landeninformatie is dan ook onvoldoende om voor iedere vreemdeling een vrees bij terugkeer aan te nemen. Voor zover de vreemdeling stelt dat hij bij terugkeer heeft te vrezen vanwege de situatie op het vliegveld, moet hij dit dan ook aan de hand van individuele feiten en omstandigheden aannemelijk maken. Daartoe moet hij aannemelijk maken dat hij ondervraagd zal worden bij terugkeer.

2. Wat mag van de vreemdeling verlangd worden bij terugkeer?

Voor zover aannemelijk zou zijn dat de individuele vreemdeling wordt ondervraagd bij terugkeer op het vliegveld, is voor de beoordeling van de vrees het volgende van belang.¹¹

- a) Van de vreemdeling van wie **ongeloofwaardig** is geacht dat hij afvallig is, mag verwacht worden dat hij bij een eventuele ondervraging door de Iraanse autoriteiten verklaart dat hij het religieuze asielmotief heeft geveinsd om een asielvergunning te verkrijgen. In deze gevallen mag dan ook van de vreemdeling verwacht worden dat hij desgevraagd een verklaring ondertekent dat hij nog steeds moslim is. Het is aan de vreemdeling om aannemelijk te maken waarom de Iraanse autoriteiten hem hierin niet zouden geloven.¹² Voor zover zou worden aangenomen dat de vreemdeling na ondertekening van de verklaring dat hij nog steeds moslim is na terugkeer naar zijn woonplaats zou worden gevolgd of gemonitord door de Iraanse autoriteiten, omdat ze hem niet onmiddellijk geloven in zijn verklaring, dan maakt dit de beoordeling van het risico op vervolging niet anders. Dit omdat – vanwege de ongeloofwaardigheid van de bekering/afvalligheid -niet wordt aangenomen dat de vreemdeling activiteiten zal verrichten die verband houden met een nieuwe religie of

¹⁰ UK Home Office, *Country Policy and Information Note, Iran: Illegal Exit*, mei 2022, 5.3.5-6: Van 1 januari 2010 tot 30 september 2021 keerden 2017 vreemdelingen terug naar Iran. Er zijn tussen 2011 en 2018 vijf gevallen bekend van vreemdelingen die asiel aangevraagd hadden in een lidstaat en bij terugkeer naar Iran problemen ondervonden.
<https://www.gov.uk/government/publications/iran-country-policy-and-information-notes/country-policy-and-information-note-illegal-exit-iran-may-2022-accessible>.
Australian Department of Foreign Affairs and Trade COI Report Iran, 14 april 2020, p.70: "Authorities pay little attention to failed asylum seekers on their return to Iran. (...) International observers report that Iranian authorities have little interest in prosecuting failed asylum seekers for activities conducted outside Iran, including in relation to protection claims. (...) The treatment of returnees, including failed asylum seekers, depends on the returnees' profile before departing Iran and their actions on return." <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-iran.pdf>.

¹¹ [interne notitie]

¹² UK Home Office, *Country Policy and Information Note. Iran: Christians and Christian converts, Version 7.0*, september 2022, 2.4.14: "In cases where the claimant is found to be insincere in his or her claimed conversion, there is not a real risk of persecution "in-country". (...) The returnee can be expected to sign an undertaking renouncing his claimed Christianity. The questioning will therefore in general be short and will not entail a real risk of ill-treatment (...)."

afwijking van de islam en die tot negatieve aandacht van de autoriteiten en daarmee tot vervolging vanwege toedichting zouden kunnen leiden.¹³

- b) Van vreemdelingen van wie de afvalligheid **geloofwaardig** is geacht, is van belang om conform Werkinstructie 2022/3 te onderzoeken en beoordelen of de uitingen van de afvalligheid die ervoor zouden zorgen dat zij in de negatieve aandacht zouden komen te staan van belang zijn voor het behoud van hun religieuze identiteit, hoe en waarom de vreemdelingen in het land van herkomst uiting gaven aan hun overtuiging en zij dit in Nederland hebben gedaan en of en waarom zij dit bij terugkeer (anders) zouden willen doen en of dit geloofwaardig is. Dit maakt reeds onderdeel uit van de geloofwaardigheidsbeoordeling van de religieuze overtuiging. Als de vreemdeling in het land van herkomst en in Nederland zijn afvalligheid terughoudend of niet actief heeft geuit, dan is het in beginsel niet aannemelijk dat de vreemdeling in het geval van een eventuele ondervraging door de autoriteiten op de luchthaven zal verklaren dat hij afvallig is. In dit geval is er, anders gezegd, in beginsel namelijk geen blijk dat dit voor de vreemdeling van belang is voor het behoud van zijn religieuze identiteit. Op grond van de verklaringen van de vreemdeling ten aanzien van het uiten van zijn overtuiging, mag dan ook verwacht worden dat hij niet verklaart afvallig te zijn.

Voor zover zou worden gesteld dat hiermee een vorm van terughoudendheid wordt verlangd, is van belang dat niet elke aantasting op het recht van godsdienstvrijheid een daad van vervolging is die verplicht tot het verlenen van een vluchtelingenstatus.¹⁴ Alvorens van een daad van vervolging kan worden gesproken, moet de daad immers zo ernstig van aard zijn of zo vaak voorkomen dat zij een ernstige schending vormt van de grondrechten van de mens.¹⁵ Het enkele ondertekenen van een formulier op het moment van inreis waarin men verklaart moslim te zijn, kan niet worden beschouwd als een ontoelaatbare aantasting van het recht op godsdienstvrijheid. Het is niet aannemelijk dat voor de vreemdeling die zijn afvalligheid eerder (in Nederland) niet of nauwelijks uit, door het enkele ondertekenen van de verklaring een onhoudbare situatie ontstaat waardoor dit een daad van vervolging behelst.

Ook voor deze groep geldt dat voor zover zou worden aangenomen dat de vreemdeling na ondertekening van de verklaring dat hij nog steeds moslim is zou worden gevolgd/gemonitord, dit de beoordeling van het risico op vervolging niet anders maakt. Dit omdat, nu niet geloofwaardig is geacht dat de vreemdeling zich bij terugkeer actief zal uiten, niet wordt aangenomen dat de vreemdeling activiteiten zal verrichten die verband houden met een nieuwe religie of afvalligheid van de islam en die tot negatieve aandacht van de Iraanse autoriteiten en daarmee tot vervolging zouden kunnen leiden.

3. Is aannemelijk gemaakt dat de Iraanse autoriteiten afvalligheid of bekering toedichten aan de vreemdeling?

¹³ Vergelijk de *Country Guidance Iran* van de UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), PS (Christianity - risk) Iran CG [2020] UKUT 00046 (IAC), paragraaf 115, https://www.refworld.org/cases,GBR_UTIAC,5e53bc644.html.

¹⁴ ECLI:EU:C:2012:518, r.o. 58 e.v.

¹⁵ Zie in dit verband ook hetgeen in art. 9, eerste lid, van de Kwalificatierichtlijn staat over wat wordt beschouwd als een daad van vervolging.

Als overwogen wordt dat van de vreemdeling terughoudendheid mag worden verwacht in bovenbedoelde zin of als de afvalligheid ongeloofwaardig is geacht, moet vervolgens worden beoordeeld of hij/zij bij terugkeer een risico loopt door de autoriteiten gezien of herkend te worden als afvallige. In het geval van niet geloofwaardig geachte afvalligen gaat het om toedichting, in het geval van afvalligen die hun overtuiging niet uiten om het bekend worden van de religieuze overtuiging.

Er kunnen immers omstandigheden zijn die maken dat het aannemelijk is dat de vreemdeling niet wordt geloofd door de Iraanse autoriteiten in zijn verklaring dat hij nog altijd moslim is. Het is aan de vreemdeling om aannemelijk te maken dat de Iraanse autoriteiten hem op grond van de individuele omstandigheden van de zaak niet geloven als hij ten overstaan van hen verklaart de afvalligheid slechts geveinsd te hebben. In de uitspraak van 13 juni 2022¹⁶ oordeelde de Afdeling bijvoorbeeld dat er reden was om aan te nemen dat de vreemdelingen in die zaak dit risico liepen (terwijl de afvalligheid ongeloofwaardig was geacht), omdat er sprake was van individuele omstandigheden die maakten dat de Iraanse autoriteiten geacht werden reeds bekend te zijn met de gestelde afvalligheid van de vreemdelingen.¹⁷

¹⁸ [interne notitie]

Recente ontwikkelingen in Iran bieden geen aanleiding anders te oordelen

Voor wat betreft de gevolgen van de recente maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Iran is het standpunt dat als de vreemdeling niet actief is op het gebied van mensenrechten of vrouwenrechten in het bijzonder, de huidige politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in Iran ook geen extra/verhoogd risico meebrengen voor de vreemdeling die enkel een religieus asielmotief aan de asielaanvraag ten grondslag heeft gelegd. Er is thans geen landeninformatie of andere concreet aanknopingspunt bekend om het tegendeel aan te nemen.¹⁹

5. Afstemming

Dit bericht is afgestemd met A&B, JZ en DMB.

¹⁶ ECLI:NL:RVS:2022:1668.

¹⁷ In die zaak was de vreemdeling opgetreden in een Nederlands tv-programma van religieuze aard, was aan naaste familieleden een vva verleend vanwege een geloofwaardige bekering en was een aangetekende brief aan de Iraanse ambassade gestuurd waarin de vreemdeling zijn bekering had bekend gemaakt.

¹⁸ [interne notitie]

¹⁹ Finnish Immigration Services, *Iran / Demonstrations of autumn 2022, effects on security situation, brief overview*.